

ስለዝነበረ ንዝጸንሖ ቋንቋን ባህልን ክለምድ ተገደደ። ሓዲሽ ቋንቋ ክለምድ ዝኸአለ ኸኅ ብዝመስል ናብ መሬት ካያይታ ስለዝቐረበ ኣብቱ ዓዲ ዝጸንሖም ተዛረብቲ ሳሆኛ ስለዝነበሩ ኩነታት ጉርብትናኡ ኣገዲዱዎ ኢዩ። ሡመ ኣብ ዝመጸሉ እዋን ኣብቱ ዓዲ ዝጸንሖ፡ ን"ሣዕሪ-ብላዕ" ናብቱ ዓዲ ይመላለሱ ዝነበሩ ሓዞን ደብሪ መላን እውን ከም ካያይታ ተናገርቲ ሳሆ ከምዝነበሩ ዝፍለጥ ኢዩ።

ሎሚ ናይ ትግርኛ ቃላት ኣብ ቋንቋ ኢሮብ ይዝውተሩ ኢዮም፤ ምክንያቱ ከዓ፡-

- ከባቢ ኢሮብ ተዛረብቲ ትግርኛ ስለዝኾነ፤
  - ምናልባት እናጠፍኤ ከይዱ ድኣ እምበር ካብ ቀዳሞት ነበርቲ ("ሓመዶን" "ዶቦዓን"³⁵) ትግርኛ ዝዛረቡ ነይሮም ክኾኑ ይከአል።
  - ሡመን ደቂ ሡመን ባዕልቶም ኮነ ብመውሰዮኦም ናብ ተዛረብቲ ትግርኛ ስለዝተቐረቡ ይኸውን።
- ስለ'ዙይ ክልቲኤን ቋንቋታት ብምድብላቕን ሓደ ሓደ ናይ ትግርኛ ቃላት ከም ሳሆ ተለሚዱ ይኸውን።

ቋንቋ ኢሮብ ካብ ካልእ ቋንቋ ሳሆ ዝተፈለየ ክኸውን ዝኸአለሉ ምክንያት፤

- ከም ካልእ ቋንቋ ገለ እናወሰኸ ገለ እናቐነሰ፤ ናይ ፊደላት ምልሕላሕ ወይ ምጥባቕ ጠባይ ከማኡ'ውን ፍልይ ዝበለ ወዳድቓ ድምፂ (intonation) ኣምጺኡ ክኾን ይከአል።
- እቶም ደቂ ወረደምሕረት ናብ እተፈላለየ ቦታ ምስ ከዱን ምስ ኣጠኹን ናይ በበይኑ ቦታ ፍልልይ ስለዝፍጠር ቁሩብ ክለዋወጥ ይከአል። እዙይ ንምርዳእ ኣብ ጊዜ ዕድመና'ኳ ክንደይ ናይ ቋንቋን ቃላትን ለውጢ፤ ከማኡ'ውን ስብርባር ተፈጢሩን ይፍጠርን ከምዘሎ ምስትውዓል ይከአል።
- ምናልባት ኢሮብ ብብብዓይነቱ ባህላዊ ጉንጽታት ካብ ካልእ ሕዝቢ ተፈልዮም ጸኒሖም ድኅሪ ጊዜ ምስ ተቐረቡ እንካብ እተፈላለዩ ቋንቋታት ተጸሚቑ ዝወጸ ክኸውን እውን ይከአል። ነገር ግን ኣብ ምዕባለ (evolution) ዝኾነ ይኹን ቋንቋ ብሕውስዋስ ምብራዝ ከምዘይተርፍ እውን ክፍለጥ ኣለዎ።

ሓዲሽ ቋንቋ ደቂ ሡመ ንነዊኅ ጊዜ ምስ ከባቢ እንክይተኣታተወ ወይ ብናይ ኣካባቢ ሰባት እንክይተፈልጠን እንክይተበጽሖን ኣብ እተወሰነ ቦታ ተደሪቱ ምስ እተወሰነ ባህሊ ብምጽናሖን ምስ ወሰናስን ርኽክብ ብዘይምግባሩን ናይ ሎሚ ኢሮብ ቋንቋ እውን ሳሆ ኮይኑ ቀጸለ።

³⁵ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ፡ መጽሐፈ ሰዋስው፡ ወግስ፡ ወመዝገበ ቃላት ሓዲስ፡ ገጽ ፲፪ ረኣ።